

Remiss. Elvägsutredningens betänkande (SOU 2021_73) Regler för statliga elvägar

Region Skåne vill härmed lämna synpunkter på Elvägsutredningens betänkande Regler för statliga elvägar.

Bakgrund

Det klimatpolitiska ramverk som trädde i kraft 1 januari 2018 har klimatmålet att senast år 2045 ska Sverige inte ha några ”nettoutsläpp” av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå ”negativa utsläpp” samt sektorsmålet att utsläppen från inrikes transporter ska minska med minst 70 procent senast år 2030 jämfört med 2010.

Det finns en stark tro på att lösningen ligger till största delen i en elektrifiering av transportsektorn. Utvecklingen går snabbt och speciellt för batterielektriska tunga fordon finns det nu ett stort intresse och många krafter som samverkar för att detta ska bli verklighet. I likhet med regeringen är det Region Skånes bedömning att elektrifieringen av vägtransporter är en viktig del för att sektorns klimatmål ska kunna nås. I Skåne finns nu en arbetsgrupp för elektrifiering av transportsektorn inom det politiska initiativet Effektkommissionen.

Fyra piloter för elväg har genomförts i Sverige varav två fortfarande pågår. Dessa har använt olika teknik och gjorts på olika platser i landet. En av de svenska piloterna för elvägar finns i Lund och drivs av Region Skånes innovationsbolag Innovation Skåne med teknik från det Lundabaserade företaget Elon Road. Konsortiet EVolution Road har fått i uppdrag att demonstrera elvägsteknik anpassad till tung trafik, men denna är också lämplig till bussar och andra fordon och kan även användas i staden. Trafikverket har beslutat att Sveriges första permanenta elväg ska byggas på E20 mellan Hallsberg och Örebro. Satsningen på elväg är ett led i arbetet för att nå målet att minska koldioxidutsläppen från godstrafiken.

I den Regionala utvecklingsstrategin (RUS), ”Det Öppna Skåne 2030”, som beslutades av regionfullmäktige den 16 juni 2020 har Region Skåne satt ambitiösa visionsmål som ska göra att Skåne utvecklas till ett allt bättre landskap att bo och leva i. Såväl internt som externt arbete inom området hållbara fossilfria drivmedel ska stödja utvecklingen för ett klimatneutralt och fossilbränslefritt Skåne

I sitt externa arbete för en omställning av transportsektorn har Region Skåne sedan lång tid ett starkt engagemang, deltar i ett flertal projekt och bedriver kunskapshöjande informationsarbete och påverkansarbete för att få fler att agera, detta i samverkan med aktörer såväl nationella som inom EU samt Norge.

För lanseringen av Skånes Elektrifieringslöfte så har Region Skåne haft ett samordnande ansvar. Vid presskonferensen den 31 maj med Thomas Eneroth var det 27 skånska aktörer som ställde sig bakom löftet inkluderande medlemmar i den politiskt initierade Effektkommission som nu startat sitt arbete. Skåne är en bra plats för att genomföra elektrifieringspiloter då landskapet är tätbefolkat och därför har ett stort kundunderlag, lite varmare klimat, korta avstånd och en för tunga elfordon bra topografi. Det skånska Elektrifieringslöftet är vidare starkt kopplat till att tillräcklig överföringskapacitet till regionen kan säkras, att näten inom regionen byggs ut samt att mer lokal elproduktion etableras.

Region Skånes synpunkter

Region Skåne finner att Regler för statliga elvägar är en grundlig genomgång av de alla flesta perspektiv som behöver beaktas.

Tidsramen för en omställning av transportsektorn krymper och att realisera en omställning av transportsektorn är ett arbete som brådskar. Det är också en process som kommer att vara kostsam. Region Skåne delar uppfattningen att det ekonomiska ansvaret för att möjliggöra och påskynda omställningen ligger på nationell nivå och uppskattar att det redan i uppdraget för reglering av elvägar tydligt anges att utbyggnad, drift och underhåll av statliga elvägar ska vara ett statligt åtagande. Men Region Skåne vill betona att det är angeläget med en snabbare utbyggnadstakt av den infrastruktur som behöver komma på plats om elvägar ska bli en viktig del i en omställning av transportsektorn.

För att uppnå en så kostnadseffektiv omställning är det viktigt att se hur systemet för elvägar kan utvecklas i en större geografi och med en etablering över landgränser. Ett starkt engagemang i standardiseringsutvecklingen på EU-nivå för teknik kring elvägar och dess fordon, betalningslösningar, säkerhetskrav med mera är angeläget vilket Region Skåne önskar betona. Informationen till användaren om prisnivåer, betalningsprocesser med mera ska möjligen också regleras så att det säkras att den är lättillgänglig, tydlig och uppdaterad.

Användandet av elvägar kräver en god och väl utbyggd digital infrastruktur vilket också bör beaktas och regleras.

Men för att dessa regler ska komma till användning och elvägar bli en del av lösningen och ett komplement till stationär laddning är det nödvändigt med ett tätare samarbete med fordonsindustrin så att utvecklingen för elvägar och fordon för denna lösning går hand i hand. Ett intresse för denna lösning från fordonsindustrin är en förutsättning för utvecklingen framåt. Eftersom elvägar kan vara en lösning för omställning av kollektivtrafiken såväl som för tunga godsfordon och personbilar så är flera segment av fordonsindustrin viktiga samverkansaktörer.

Region Skåne arbetar med att stödja omställningen av regionala godstransporter till batterielektriska lastbilar. Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv är det angeläget att även regionala godstransporter kan nyttja en framtida elväg och det är därför viktigt att kunskapen om hur detta ska ske utvecklas och breddas. Hur elvägar kan vara en del av

möjligheten att få den regionala och lokala elnätkapaciteten att räckta till är också en viktig aspekt att belysa.

Utformningen av brukaravgiften är viktig för att underlätta marknadsutvecklingen för denna lösning, ett attraktivt utformat erbjudande kan kickstarta användandet och därmed också möjligheten att möta klimatkrisen och nå våra mål. Detta gäller såväl för elvägar som för stationär laddning för fordonen.

Utredningens förslag tar upp påverkan på statens finanser men den samhällsnytta som kan nås behöver också värdesättas och vara en del av den bedömning som görs av ekonomin för elvägar. Kostnader för de negativa effekter som orsakas av en fossilberoende transportsektor behöver inkluderas i kalkylen.

Inriktningen på elektrifiering i transportsektorn innebär att vi går över till ett system som är mineralbaserat. Vi måste därför skaffa oss kunskap om vilka problem detta skapar på global nivå samt finna lösningar för dessa. Här är det positivt att tekniken med elvägar kräver mindre batterier och därmed mindre uttag av mineraler för tillverkningen av dessa.

Tempot i omställningen behöver öka markant och aktörer i en hårt konkurrensutsatt transportbransch behöver ett kraftfullt och verklighetsanpassat stöd för att snabbt göra det klimatdrivna utbytet av flottan av tunga fordon som måste inledas omgående för att nå de klimatmål vi har.